

Handout #3 Een nieuwe identiteit en een nieuwe roeping

Tekstgedeelte: Mattheüs 5:13-16

13 U bent het zout van de aarde; maar als het zout zijn smaak verloren heeft, waarmee zal het gezouten worden? Het deugt nergens meer voor dan om weggeworpen en door de mensen vertrapt te worden.
14 U bent het licht van de wereld. Een stad die boven op een berg ligt, kan niet verborgen zijn.
15 En ook steekt men geen lamp aan en zet die onder de korenmaat, maar op de standaard, en hij schijnt voor allen die in het huis *zijn*.
16 Laat uw licht zo schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken zien en uw Vader, Die in de hemelen is, verheerlijken.

Inleiding

Bij het horen van deze woorden over gezonden zijn in de wereld slaat veel christenen de schrik om het hart: moeten we nu echt enge dingen gaan doen? Het antwoord op die vraag is om te beginnen: nee! Jezus begint namelijk niet met een oproep tot *doen* maar met een bevestiging van *zijn*. Hij zegt niet: ga zout strooien, ga licht verspreiden, maar: jullie zijn zout, jullie zijn licht. En hij zegt dat in één adem door tegen al die gewone mensen die hij hiervoor gelukkig prees met de mogelijkheid zich om te keren en in het Koninkrijk te gaan leven. Dat Koninkrijk is dan ook het hele geheim van zout en licht zijn. Maar leven we ook volgens die hoge bestemming, of zijn we de kracht kwijtgeraakt en misschien zelfs waardeloos (dat is: onbruikbaar voor het Koninkrijk) geworden?

De inhoud van de levensles

Laten we om te beginnen even goed de verbazing voelen. In het gedeelte hiervoor prijst Jezus gewone mensen, die vanuit zichzelf nergens aanspraak op kunnen maken, gelukkig. Niet om wie ze zijn of wat ze doen, maar om de mogelijkheid zich om te keren en het Koninkrijk hier en nu binnen te gaan. Door dat te doen zullen ze een nieuwe *identiteit* vinden! Wat een geluk! En dan, in één adem door zegt Jezus tot diezelfde mensen: o ja, en jullie zijn óók het zout van de aarde en het licht van de wereld! Kunnen we na zoveel eeuwen nog voelen hoe ongelooflijk dit voor de eerste hoorders was? Jezus kiest voor deze roeping in de wereld niet de 'best and brightest', maar mensen die nog maar net zijn gekomen van de overrompelende uitnodiging om binnen te komen in Gods Rijk. Maar Jezus gelooft in wat Hij zegt en daar hebben wij ook alle reden voor.

*Het zout van de aarde (vers 13)

-*Jullie zijn*: In het Grieks hebben deze woorden veel nadruk: júllie. Wie, wij? Ja, jullie! Maar dus ook: jullie zijn. Wat Jezus hier zegt gaat niet allereerst over *dóen*, maar over *zijn*. Over identiteit, een nieuwe identiteit. Een identiteit die je gegeven wordt als je je via Jezus en zijn woorden omkeert en het Koninkrijk binnengaat. Je wordt dan een *kónings-kind*, door Jezus zelf binnen de zegenrijke invloedssfeer van het Koninkrijk getrokken. Je gaat deel uitmaken van een 'nieuw soort mensheid', waarvan Paulus later zegt (net als Jezus in de zaligsprekingen) dat afkomst er niet meer toe doet (zie Galaten 3:28-20). 'Als u van Christus bent, dan bent u Abrahams nageslacht en overeenkomstig de beloften erfgenamen.'

-het zout van de aarde: Zout heeft van nature en in Bijbelse tijden verschillende eigenschappen: bederfwerend, reinigend, smaakversterkend, grond-verbeterend. Een keuze is eigenlijk niet te maken hier, dus alle betekenissen doen mee. De kern van het beeld is natuurlijk, dat leerlingen van Jezus in het Koninkrijk een geest-kracht vinden waarmee ze hun omgeving gaan beïnvloeden. Gewoon, door wie ze zijn. Hun *missie* is geworteld in hun *identiteit* die weer geworteld is in Jezus en het Koninkrijk!

-maar als het zout zijn smaak verloren heeft het deugt nergens meer voor:

Op het eerste gezicht is dit een vreemde uitspraak. Zout als chemische samenstelling verliest immers zijn kracht niet. Jezus denkt hier echter aan Dode Zeezout, een mengeling van zout en een gips-achtig mineraal. Als het zout-bestanddeel eruit gaat (doordat het oplost in water) blijft een met het oog op het doel van 'zouten' onbruikbaar goedje over.

Wat Jezus bedoelt is dan dus dit: wanneer we – persoonlijk of als gemeenschap van discipelen – de verbinding met Jezus en het Koninkrijk verliezen, verliezen we onze diepste identiteit maar ook onze roeping! Wat dan overblijft is dat we 'slechts' mens zijn, overgeleverd aan alle neigingen, trauma's en verslavingen waar Jezus hierna in de Bergrede over gaat spreken. We deugen dan wat betreft Gods Koninkrijk inderdaad 'nergens' meer voor. Met deze woorden schrijft Jezus ons echter niet af, maar roept Hij ons terug tot onze ware identiteit en diepste roeping in het leven!

*Het licht van de wereld (vers 14-15)

-Jullie zijn het licht van de wereld: met een andere metafoor vinden we hier dezelfde boodschap als in vers 13. Weer het grote accent op jullie, weer de nadruk op zijn (identiteit). Licht is in de Bijbel een enorm belangrijke metafoor. God is licht, Christus is licht en God brengt in Christus licht in een donkere wereld. Dus ook hier is de boodschap: wij mensen zijn er toe bestemd lichtdragers en lichtverspreiders te zijn en leerlingen van Jezus mogen die identiteit en roeping omarmen en uitdragen. Ze hebben zelfs een sleutelpositie in het verspreiden van het licht van Gods Koninkrijk in een donkere wereld. De gemeenschap van leerlingen is bedoeld om stad op een berg te zijn, waarvan het licht niet verborgen kan blijven.

-niet onder een korenmaat, maar op een kandelaar: in de metafoor van het zout wordt duidelijk dat we onze roeping en identiteit kunnen *verliezen* wanneer we losraken van Jezus en het Koninkrijk. Hier laat Jezus nog een andere manier zien waarop wij mensen de doorwerking van het Koninkrijk kunnen belemmeren, namelijk door het met dingen van óns af te dekken. Wanneer we een emmer over een kaars zetten doven we niet (meteen) het vuur, maar blokkeren we wel het licht.

Jezus vult niet verder in wat we concreet onder die emmer zouden kunnen verstaan, maar we kunnen het wel bedenken. In het vervolg van de Bergrede gaat hij het onder andere hebben over de huichelarij van de Farizeeën en Schriftgeleerden. Met hun 'eigen gerechtigheid' belemmeren ze het licht. Maar ook de dieperliggende patronen van boosheid, minachting, afschrijven van elkaar, gevangen zitten in seksuele lust, oordelen zijn evenzovele belemmeringen voor het licht. En zouden onze kerkelijke structuren, zeker als ze doortrokken zijn van pijn en frustratie, ook niet zo'n emmer kunnen zijn die als een stolp over het licht staat?

Jezus roept ons allemaal terug naar onze roeping: het licht van het Koninkrijk hoog op de kandelaar zetten en dát laten zien aan de wereld. Ons bekeren van onze 'emmers' om ruim baan te maken voor het licht!

-Laat zo jullie licht schijnen voor de mensen (vers 16): het licht van Jezus en zijn Koninkrijk dus, maar dan wel zo dat het ook óns licht is geworden. Het licht dat diep doorwerkt in onze gemeenschap, in ons eigen leven en zo ook zichtbaar kan worden voor anderen.

-opdat zij jullie goede werken zien en jullie Vader verheerlijken: in het licht van het voorgaande valt dit zinnetje helemaal op zijn plek. Goede werken zijn dingen die we doen als uitdrukking van ons zout en licht zijn. Met verdiensten hebben ze niets te maken, maar alles met vruchten. Hoe meer we leven in de realiteit van het Koninkrijk, hoe meer we het zout en het licht van dat Rijk proefbaar en zichtbaar kunnen laten worden. En dat blijkt ook, want in zulke werken zullen mensen iets van de Vader herkennen en ruimte gaan voelen om Hem te eren.

De (mogelijke) betekenis voor vandaag

Nadat Jezus in de zaligsprekingen gewone mensen uitnodigt tot een nieuwe identiteit in het Koninkrijk van God voegt Hij er in één adem door een nieuwe roeping aan toe. Duidelijk is dat in het Koninkrijk wie je bent onlosmakelijk verbonden is met waar je toe bestemd bent.

Zout en licht als identiteit en roeping

Maar al te vaak hebben we (onbewust) de gedachte opgevat dat missionair werk iets voor 'erbij' is, voor degenen die daar een talent voor hebben. In Mattheüs 5:1-16 helpt Jezus ons zachthandig uit de droom: wie zich omkeert en het Koninkrijk binnengaat zal ontdekken dat hij niet alleen wat betreft identiteit maar ook wat betreft roeping *tot zijn of haar bestemming* komt. Wat Jezus in deze verzen zegt is niet minder dan het herstel van de oorspronkelijke bedoeling van de mens volgens Genesis 1: 26-28. God schiep daar de mens om samen met Hem te heersen over de aarde (dat wil dus zeggen: samen te werken met God in zijn Koninkrijk!). Door de zondeval verloren we onze diepste identiteit, maar ook deze mooie roeping. We gingen eigen koninkrijken bouwen! In de uitnodiging ons te bekeren en het Koninkrijk binnen te gaan geeft Jezus het begin van herstel van dit menszijn. Geschapen om mee te regeren met God in zijn Koninkrijk. Het is dus niet iets voor 'erbij', maar niet minder dan tot onze oorspronkelijke en uiteindelijke bestemming komen.

Krachteloos worden of krachteloos maken

Jezus begint er niet mee, maar daarna moet Hij het er wél over hebben: over de manieren waarop wij onze bestemming krachteloos maken. Die volgorde is trouwens de essentie van het evangelie van het Koninkrijk: eerst spreekt Jezus ons aan op onze bestemming en in het licht dáárvan gaat Hij aanwijzen waar en hoe we die bestemming verloren of dreigen te verliezen. In hoofdlijnen gebeurt dat op twee manieren:

- *De verbinding met het Koninkrijk kwijtraken (zout dat zijn smaak verliest)*
Dat is de essentie van onze zondeval, maar ook als we ons inmiddels bekeerd hebben tot dat Koninkrijk kunnen we de verbinding met de kracht ervan verliezen. Meestal heeft dat te maken met concrete stukjes van ons leven waarin we de heerschappij

van onze Vader niet toe willen of durven laten. Op die terreinen leven we dan in feite op eigen kracht en in eigen autonomie.

- *Het zichtbaar worden van het Koninkrijk belemmeren (een emmer over het licht)*
Met dit beeld laat Jezus vooral zien hoe we met ons gedrag of onze levenswijze wat in ons is toch kunnen belemmeren. Onopgeloste conflicten binnen de gemeenschap kunnen de uitstraling naar buiten enorm verduisteren. Onbeleden zonden in ons leven ook. En wat te denken van structuren of gewoonten die de speelruimte van de Geest inperken? Soms gaat het over bewuste dingen, nog veel vaker over onbewuste. Maar hoe dan ook: Jezus wil ze met zijn woorden aan het licht brengen.

Bekering

Ook hier zegt Jezus in feite: bekeer je, want het Koninkrijk is nabij (4:17). Bekering is hier dus: opnieuw verbinding maken met het leven in en vanuit het koninkrijk, maar ook de belemmeringen om de kracht van het Koninkrijk te kunnen laten doorwerken of uitstralen opruimen. Zodat we (weer) tot onze bestemming komen.

Missionair zijn

Het is duidelijk dat Jezus voor iedereen die zich omkeert en in het Koninkrijk binnengaat een roeping heeft in de verdere doorwerking en uitstraling ervan in de wereld. Jezus geeft daarvoor echter geen stappenplan of uitgewerkt programma. Daar gaat het ook niet om. Missionair zijn is allereerst een kwestie van zijn. Een kwestie van levenshouding dus, van ruim baan maken om het zout en het licht van het Koninkrijk zichtbaar en merkbaar te laten zijn. Wat dat voor ieder persoonlijk concreet betekent is ook echt persoonsgebonden (we worden in het Koninkrijk immers ook zoals Gods ons ten diepste bedoelde). Misschien is ontspannenheid wel het beste woord om die houding aan te duiden. Het is het licht en zout van het Koninkrijk dat het werk doet en daar mogen wij ruimte voor maken. Meer is niet nodig, minder zeker ook niet.

Verdiepende vragen

1. Kunnen we de verbazing en de verwondering voelen dat Jezus ook ons in één adem door een nieuwe identiteit én een nieuwe roeping in het Koninkrijk belooft?
2. Wat betekent het concreet voor ons om de verbinding met het Koninkrijk te verliezen en daarmee 'waardeloos' te worden voor de roeping van Jezus?
3. Wat betekent het concreet voor ons een 'emmer over de kaars' te plaatsen? Met welk gedrag, met welke patronen of structuren kunnen we uitstraling of doorwerking van het Koninkrijk hinderen?
4. Wat betekent missionair zijn in het licht van het bovenstaande voor jou? En voor de gemeenschap van volgelingen van Jezus?

Oefening: Dienstbaarheid

Eén van de geestelijke oefeningen is dienstbaarheid. Hoe kun je de ander zo dienen dat hij of zij iets van de rijkdom van het Koninkrijk zal proeven of zien? Bereid je daar zo op voor:

-Kies een situatie waarin je de komende tijd zult bevinden

- Overdenk wat het in die situatie zou kunnen betekenen 'dienstbaar te zijn aan het Koninkrijk'
- Vraag je hemelse Vader het je op dat moment ook echt bewust te laten worden en te geven
- Oefen het als de situatie zich aandient.

Memoriseer

Leer zo mogelijk Psalm 23:1-4 uit je hoofd. De eerste twee verzen ken je al. Het zal je helpen om in gedachten te houden wat leven in het rijk van onze Herder/Koning hier en nu betekent.

Psalm 23: 1-4

1. Een psalm van David.
De HEERE is mijn Herder, mij ontbreekt niets.
2. Hij doet mij neerliggen in grazige weiden,
Hij leidt mij zachtjes naar stille wateren.
3. Hij verkwikt mijn ziel,
Hij leidt mij in het spoor van de gerechtigheid, omwille van Zijn Naam.
4. Al ging ik ook door een dal vol schaduw van de dood,
ik zou geen kwaad vrezen, want U bent met mij;
Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij.